

BANKA
SLOVENIJE

EVROSISTEM

**Raziskava o
dostopnosti
finančnih virov za
podjetja**

2024

Marec 2025

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Raziskava o dostopnosti finančnih virov za podjetja

Leto izida: 2025

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila
sta dovoljeni le z navedbo vira.

© Banka Slovenije

ISSN

This publication is also available in English.

Kazalo

O raziskavi	4
Najpomembnejše ugotovitve	4
1 Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij	5
2 Potrebe in dostopnost zunanjih virov financiranja	6
2.1 Potrebe po zunanjem financiranju	6
2.2 Dostopnost zunanjega financiranja	7
2.3 Finančna vrzel	7
2.4 Namen porabe sredstev	8
3 Dejavniki, ki vplivajo na dostopnost in omejitve zunanjih virov financiranja	9
3.1 Razlogi podjetij, da ne zaprosijo za zunanje financiranje	9
3.2 Dejavniki, ki vplivajo na zunanje financiranje	9
3.3 Pogoji bančnega financiranja	10
4 Vložene zahteve in uspešnost	10
4.1 Vložene zahteve	10
4.2 Uspešnost vloženih zahtev	11
5 Pričakovanja o dostopnosti financiranja in namera investiranja	12
5.1 Pričakovanja glede dostopnosti zunanjega financiranja	12
5.2 Načrtovane investicije v treh letih	12
6 Dodatno mnenje o zunanjem financiranju	13
7 Zeleni prehod	13
8 Dodatno mnenje o zelenem prehodu	17
9 Metodološke opombe	18
Začasni podatki	18
Uteževanje podatkov	18
Finančna vrzel	19

O raziskavi

Banka Slovenije od leta 2011 izvaja raziskavo o dostopnosti finančnih virov za podjetja, od leta 2016 dalje, predvsem zaradi zmanjševanja poročevalskega bremena podjetij in drugih sinergij, v sodelovanju s SID banko.

Namen raziskave je pridobiti mnenje podjetij o financiranju v Sloveniji. Pri tem so podjetja razdeljena po velikosti (mikro, mala, srednja in velika podjetja) in dejavnosti (industrija, gradbeništvo, trgovina in storitve).

V letu 2024 je bilo v vzorcu 3.244 podjetij. Odgovore sta podali 1.102 podjetji, kar pomeni, da je bila stopnja odgovora 34-odstotna.

V letu 2024 smo ohranili večino vprašanj iz leta 2023, ukinili smo vprašanja o vplivu poplav na poslovanje in dodali vprašanja o zelenem prehodu podjetij. Kljub spremembam smo ohranili primerljivost s preteklimi vprašalniki in z vprašalnikom ECB.

Najpomembnejše ugotovitve

Podjetja stanje glede dostopnosti financiranja že drugo leto zapored ocenjujejo bolje kot v letu 2022 in slabše kot v letu 2021. Financiranje v gospodarstvu je bilo v letu 2024 še vedno oteženo, predvsem zaradi negotovosti v ekonomskem okolju in omejene dostopnosti državnih spodbud. Po drugi strani so podjetja ocenjevala, da se je dostopnost virov financiranja izboljšala, znižali pa so se inflacija in stroški financiranja. Kljub temu pa so bila podjetja previdna in so vložila manj zahtev za zunanje vire financiranja. Podjetja za leto 2025 pričakujejo, da se bo dostopnost financiranja izboljšala za vse vire financiranja.

V letu 2024 se je pomen ključnih omejitvenih dejavnikov poslovanja, kot so stroški proizvodnje, inflacija in dostopnost kvalificiranega osebja, zmanjšal v primerjavi s predhodnimi leti, zlasti za velika podjetja. Dostopnost financiranja je po oceni podjetij eden od najmanj pomembnih omejitvenih dejavnikov poslovanja, vendar se je za mala in srednja podjetja (v nadaljevanju MSP) povečal delež tistih, ki menijo, da jih financiranje zelo omejuje.

Podjetja poročajo o neto povečanju potreb za skoraj vse vire financiranja, vendar je bilo to povečanje manjše kot v preteklih dveh letih. Po drugi strani so podjetja poročala o izboljšanju neto dostopnosti pri večini virov financiranja, kar predstavlja preobrat glede na negativne trende iz preteklih let. **Manjše povečanje potreb in hkratno izboljšanje dostopnosti zunanjega financiranja pomeni, da se je finančna vrzel med potrebami in dostopnostjo v letu 2024 zelo zmanjšala.**

Podjetja se še naprej bolj zanašajo na lastne vire financiranja, kar zmanjšuje povpraševanje po zunanjih sredstvih. V letu 2024 se je že drugo leto zapored povečalo število podjetij, ki niso zaprosila za zunanje financiranje, pri čemer so kot glavni razlog navedla, da imajo dovolj lastnih sredstev. Podjetja v letu 2024 najbolj pozitivno ocenjujejo vpliv na dostopnost zunanjega financiranja za dejavnike, ki

so neposredno povezani z njihovim poslovanjem, najbolj negativno pa sta vplivala splošno ekonomsko stanje in dostopnost državnih finančnih spodbud. Pri pridobivanju zelenih sredstev za vse vire financiranja so bila podjetja uspešna, tudi delež zavrženih vlog je ostal zanemarljiv.

V letu 2024 je velika večina podjetij odgovorila, da namerava investirati v naslednjih treh letih, pri čemer se je ta delež glede na leto 2023 še nekoliko povečal. Največ podjetij bo investiralo v opremo in stroje, nepremičnine in širitev poslovanja. Podjetja bodo naložbe financirala predvsem z lastnimi viri in bančnimi posojili.

Zeleni prehod

Zeleni prehod smo opredelili kot aktivnosti za postopen prehod v brezogljično gospodarstvo in odpornost pred ekstremnimi podnebnimi razmerami.

V letu 2024 je 54 % podjetij poročalo, da zeleni prehod vpliva ali bo vplival na njihovo poslovanje, s tem da je bil delež velikih podjetij precej višji (80 %) kot delež MSP (48 %).

Najpomembnejši razlogi za **spodbujanje zelenega prehoda** so nižji stroški energije, zakonodaja in subvencije, pri čemer največjo oviro predstavljajo visoki investicijski stroški in spreminjanje zakonodaje.

Od podjetij, ki so izbrala, da zeleni prehod vpliva na poslovanje, večina (51 %) razvija načrt za zeleni prehod, 24 % pa ga je že izdelalo. Prav tako 74 % podjetij že investira oziroma načrtuje investicije v zeleni prehod. Podjetja so večinoma izvedla ukrepe za učinkovito rabo energije in uvajanje obnovljivih virov energije. Drugi pomembnejši ukrepi, ki jih izvajajo, pa so ukrepi za zmanjšanje porabe vode in količine odpadkov ter ukrepi za uvedbo recikliranja. Večina podjetij (60 %) namenja do 20 % svojih naložb za zeleni prehod, financiranje pa večinoma poteka prek notranjih virov in bančnih posojil.

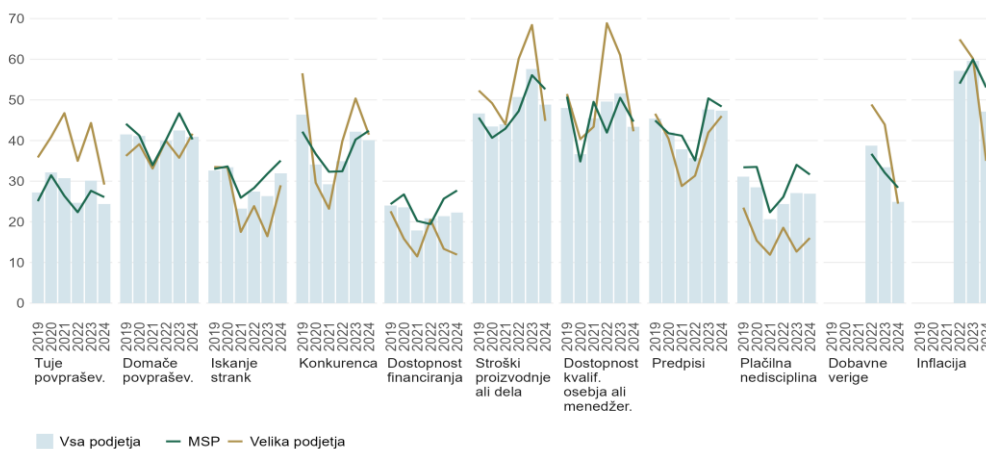
1 Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij

V letu 2024 se je pomen vseh omejitvenih dejavnikov poslovanja zmanjšal, razen na področju iskanja strank. Podjetja v letu 2024 najbolj omejujejo stroški proizvodnje ali dela (49 %), predpisi in inflacija (oba 47 %). Pomembni dejavniki so še dostopnost kvalificiranega osebja (43 %), domače povpraševanje in konkurenca (oba 40 %). Za velika podjetja je pomemben omejitveni dejavnik tudi tuje povpraševanje, za MSP pa iskanje strank.

V letu 2024 glede na leto 2023 se je najbolj zmanjšal vpliv inflacije (13 odstotnih točk), povečal se je le pomen iskanja strank (6 odstotnih točk). Pri velikih podjetjih se je dodatno povečal pomen domačega povpraševanja in plačilne discipline, medtem ko se je pri MSP povečal pomen konkurence in dostopnosti do financiranja.

Dostopnost financiranja tudi v letu 2024 ostaja manj pomemben dejavnik omejitve poslovanja za podjetja, vendar se je že drugo leto zapored povečal delež MSP (za 6 odstotnih točk v dveh letih), ki so izbrala, da dostopnost financiranja omejuje poslovanje.

Slika 1: Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij (%)

Vir: Anketa in preračun BS. Vsa podjetja.

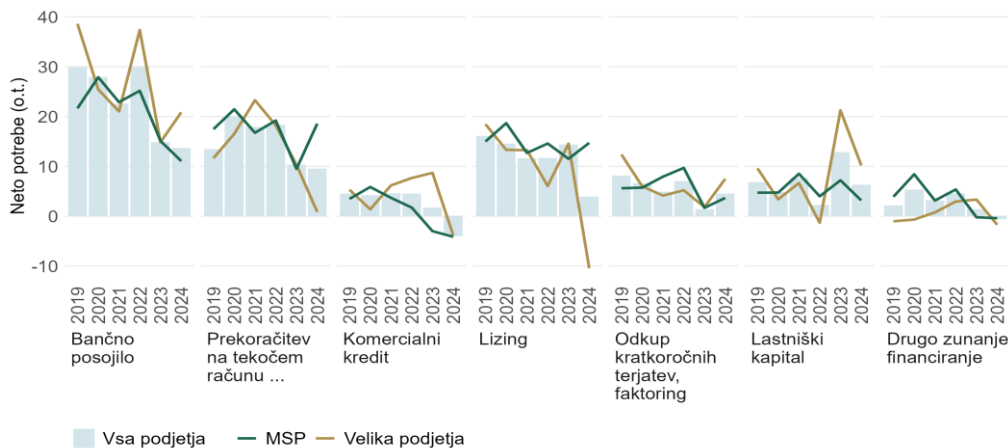
Opomba: Podatki na sliki prikazujejo odgovora »5 – zelo omejuje« in »4 - delno omejuje«.

2 Potrebe in dostopnost zunanjih virov financiranja

2.1 Potrebe po zunanjem financiranju

V letu 2024 podjetja poročajo o neto povečanju potreb (povpraševanja) po večini zunanjih virov financiranja, vendar je bilo to povečanje manjše kot v letu 2023, razen za odkup kratkoročnih terjatev in faktoring.

Slika 2: Potrebe po zunanjem financiranju

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba 1: Neto potrebe so razlika med odgovori »povečal« in »zmanjšal«.

Opomba 2: Prekoračitev na tekočem računu ... je okrajšava za vir prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah.

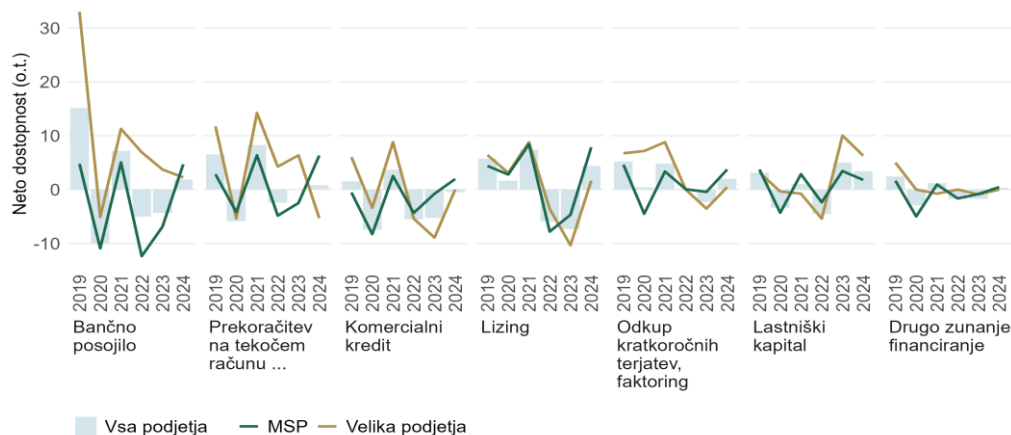
V letu 2024 so se glede na leto 2023 povečale samo potrebe po odkupu kratkoročnih terjatev in faktoringu, potrebe po drugih zunanjih virih pa so se zmanjšale, najbolj za lizing (10 odstotnih točk) ter lastniški kapital in komercialne kredite (za 6 odstotnih točk). Zmanjšanje potreb po lizingu je najbolj izrazito pri velikih podjetjih (25 odstotnih točk), medtem ko so za MSP ostale skoraj nespremenjene.

2.2 Dostopnost zunanjega financiranja

Podjetja so v letu 2024 poročala o izboljšanju neto dostopnosti za večino virov financiranja, kar predstavlja preobrat glede na negativne trende iz preteklih dveh let.

V primerjavi z letom 2023 se je najbolj izboljšala dostopnost lizinga (12 odstotnih točk), bančnih posojil (6 odstotnih točk) ter odkupa kratkoročnih terjatev in faktoringa (4 odstotnih točk), za druge vire financiranja pa je ostala nespremenjena. Izboljšanje neto dostopnosti virov financiranja je bilo večje za MSP kot pa za velika podjetja.

Slika 3: Dostopnost zunanjega financiranja

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

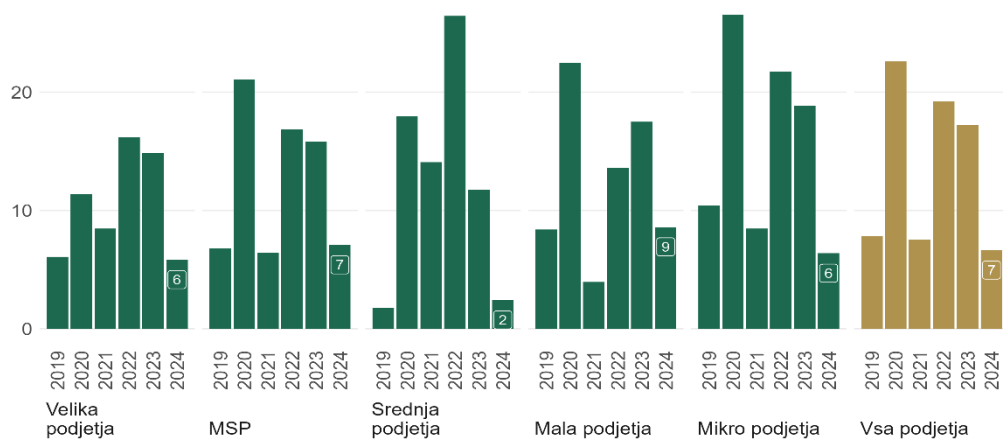
Opomba 1: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

Opomba 2: Prekoračitev na tekočem računu ... je okrajšava za vir prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah.

2.3 Finančna vrzel

Finančna vrzel se je v letu 2024 zelo zmanjšala, kar je posledica manjšega povečanja potreb in hkratnega izboljšanja dostopnosti zunanjega financiranja glede na leto 2023. Potrebe podjetij po zunanjem financiranju pa so še vedno višje od dostopnosti zunanjega financiranja, finančna vrzel je torej pozitivna.

Slika 4: Finančna vrzel (%)

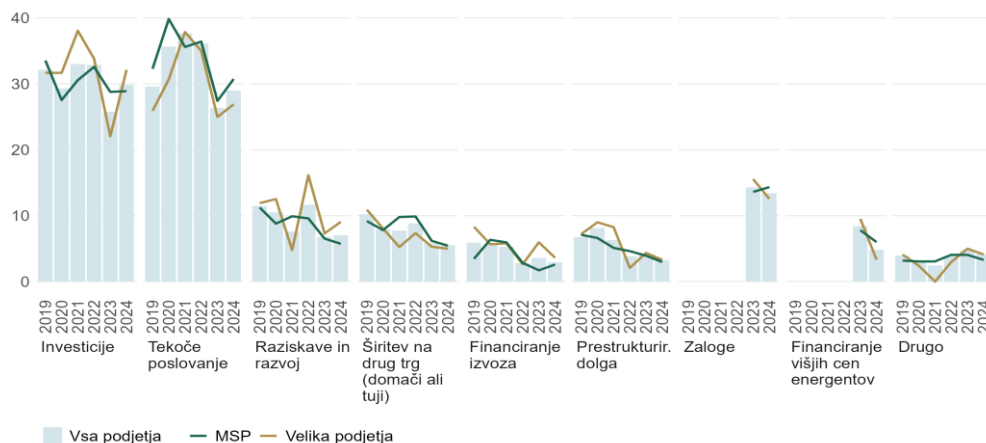
Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so označila, da je dejavnik relevanten.

2.4 Namen porabe sredstev

V letu 2024 so podjetja največ sredstev namenila za investicije in tekoče poslovanje (oba 30 %) ter financiranje zalog (13 %).

V primerjavi z letom 2023 so podjetja najbolj povečala sredstva za investicije, in sicer za 4 odstotne točke, pri čemer je bila rast izrazitejša pri velikih podjetjih (10 odstotnih točk). Prav tako so podjetja povečala financiranje tekočega poslovanja za 3 odstotne točke, medtem ko se je financiranje energentov zmanjšalo za 4 odstotne točke. Poraba sredstev za druge namene je ostala na ravni preteklega leta.

Slika 5: Namen porabe sredstev (%)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

Dejavniki, ki vplivajo na dostopnost in omejitve zunanjih virov financiranja

3.1 Razlogi podjetij, da ne zaprosijo za zunanje financiranje

V zadnjih letih se povečuje delež podjetij, ki ne zaprosijo za zunanje financiranje (46 %), najpogostejši razlog za to so zadostni notranji viri (65 %). Za velika podjetja in MSP je pomemben razlog odlog investicijskega projekta (11 % oziroma 7 %), MSP pa so izpostavila tudi nesprejemljive zahteve bank po zavarovanju. Ostali razlogi so relativno nepomembni.

Tabela 1: Razlogi podjetij, da ne zaprosijo za zunanje financiranje

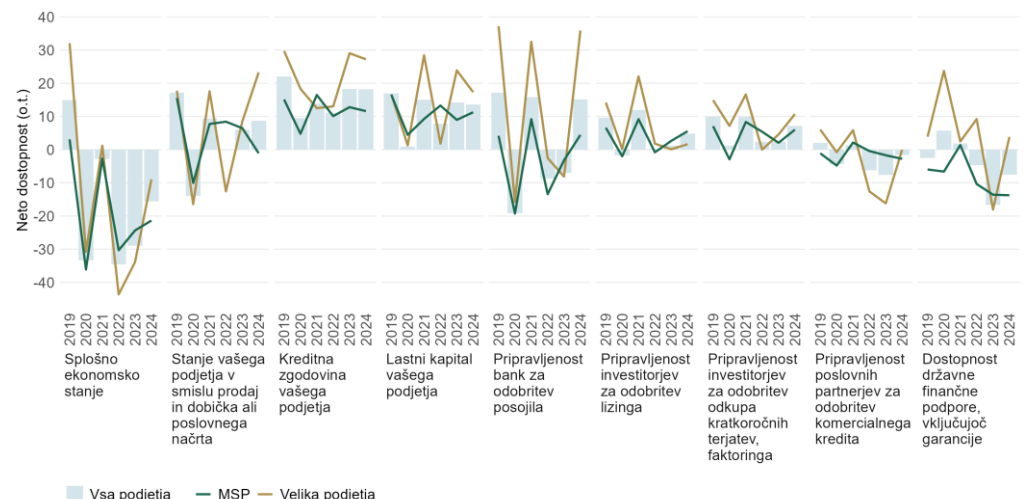
(V %)	Vsa podjetja			MSP			Velika podjetja		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
NISO zaprosili za zunanje vire financiranja	40	42	46	41	40	45	29	32	38
Razlog, da niste zaprosili za zunanje financiranje									
Imamo dovolj notranjih virov (privarčevani zaslužek, prodana sredstva)	71	62	65	73	63	68	82	70	73
Investicijski projekt je bil odložen	6	6	7	6	8	4	4	7	11
Zaradi možnosti izgube nadzora (lastništva) v podjetju	0	1	2	0	2	0	0	0	6
Zaradi možne zavrnitve prošnje za zunanje financiranje	2	3	3	1	2	4	0	3	0
Postopek za odobritev zunanjega financiranja je preveč kompleksen	2	2	3	3	2	3	0	0	0
Stroški financiranja so previsoki	3	10	4	4	8	4	0	11	0
Zahteve bank po zavarovanju posojila so bile nesprejemljive	5	2	4	2	2	7	13	0	0
Ostalo	11	14	11	10	14	10	0	8	9

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki niso zaprosila za zunanje financiranje.

3.2 Dejavniki, ki vplivajo na zunanje financiranje

V letu 2024 podjetja najbolj pozitivno ocenjujejo vpliv na dostopnost zunanjega financiranja za dejavnike, ki so neposredno povezani z njihovim poslovanjem¹, najbolj negativno pa sta v tem letu vplivala splošno ekonomsko stanje (16 odstotnih točk) in dostopnost državne finančne podpore, vključujoč garancije (8 odstotnih točk).

Slika 6: Dejavniki, ki vplivajo na zunanje financiranje

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

¹ Dejavniki, povezani s poslovanjem podjetij, so: stanje podjetja v smislu prodaj in dobička, kreditna zgodovina podjetja in lastni kapital podjetja.

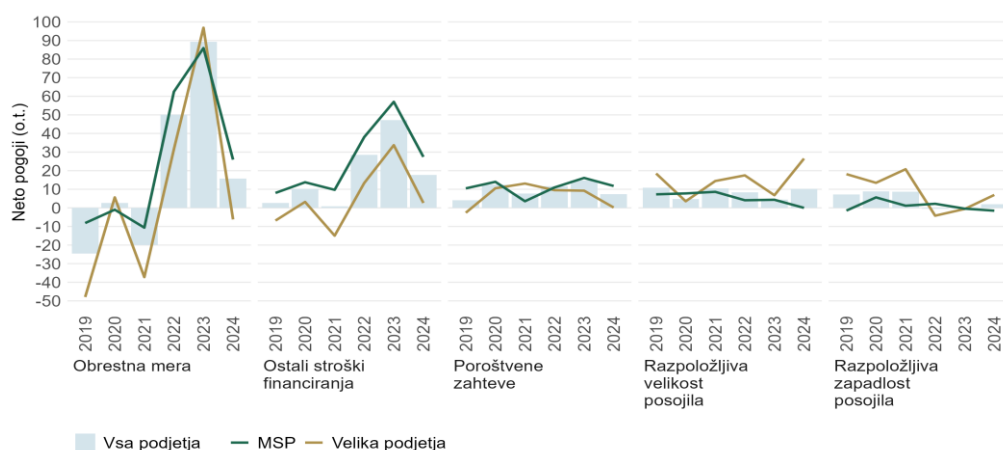
Ta dva dejavnika sta se v primerjavi z letom 2023 izboljšala, kljub temu pa večina podjetij še vedno ocenjuje, da sta v letu 2024 negativno vplivala na dostopnost do financiranja. Glede na leto 2023 se je najbolj izboljšal vpliv **pripravljenosti bank za odobritev** posojil, in sicer za 22 odstotnih točk (44 odstotnih točk velika podjetja, 8 odstotnih točk MSP). Vpliv drugih dejavnikov je pozitiven oziroma nevtralen.

3.3 Pogoji bančnega financiranja

V letu 2024 so podjetja poročala o nadaljnem poslabšanju vseh pogojev bančnega financiranja², razen za razpoložljivo velikost posojila, vendar je bilo to poslabšanje precej nižje kot v letu 2023. Tako so pogoji financiranja za podjetja na splošno boljši kot v preteklih dveh letih, vendar slabši kot v letu 2021.

Glede na leto 2023, ko je za 90 odstotnih točk več podjetij odgovorilo, da se je obrestna mera poslabšala, je bilo v letu 2024 takšnih le še za 16 odstotnih točk. Podoben, a manjši padec opazamo pri ostalih stroških financiranja, kjer se je vrednost znižala s 47 na 18 odstotnih točk. Izboljšanje pri drugih pogojih financiranja je bilo manj izrazito. Kljub izboljšanju pogojev financiranja za podjetja, ostajajo MSP v slabšem položaju glede pogojev financiranja kot velika podjetja.

Slika 7: Pogoji bančnega financiranja

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za financiranje v bančnem sistemu.

Opomba: Neto pogoji so razlika med odgovori »Se je povečala« in »Se je zmanjšala«.

4 Vložene zahteve in uspešnost

4.1 Vložene zahteve

V letu 2024 so podjetja zmanjšala število vloženih zahtev za vse zunanje vire financiranja, razen za prekoračitev na tekočem računu, kreditno linijo ali negativno stanje na kreditnih karticah. Vložene zahteve za bančna posojila so se bolj zmanjšala pri velikih podjetjih (z 48 % na 42 %) kot pri MSP (s 36 % na 34 %).

² Ko so neto pogoji financiranja pozitivni so se poslabšali za obrestno mero, ostale stroške financiranja, poroštvene zahteve in ostalo ter izboljšali za razpoložljivo velikost posojila in razpoložljivo zapadlost posojila, ker je več podjetij izbralo odgovor, da so se pogoji financiranja izboljšali kot pa poslabšali.

Nasprotno so podjetja pogosteje posegala po prekoračitvah na tekočem računu, kreditno linijo ali negativno stanje na kreditnih karticah, pri čemer je bil porast višji pri velikih podjetjih (10 odstotnih točk).

Glede na leto 2023 je med nebančnimi viri zunanjega financiranja največji upad pri lizingu, kjer se je delež podjetij, ki so uporabljala ta vir financiranja zmanjšal s 27 % na 20 %, pri velikih podjetjih pa z 32 % na 13 %.

Tabela 2: Vložene zahteve

(V %)	Vsa podjetja			MSP			Velika podjetja		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Bančno posojilo*	38	36	34	37	36	34	48	48	42
Prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah	25	23	28	26	24	27	26	26	36
Komercialni kredit	4	5	3	3	4	3	7	9	4
Lizing	24	27	20	27	27	26	22	32	13
Odkup kratkoročnih terjatev, faktoring	9	10	10	14	11	11	5	12	15
Drugo zunanje financiranje	3	9	10	2	8	6	6	13	18
Bančna posojila po ročnosti**									
Bančno posojilo do enega leta	22	27	21	21	23	20	33	45	32
Bančno posojilo nad enim in do vključno pet let	17	16	15	18	17	16	17	17	15
Bančno posojilo nad pet in do vključno deset let	11	8	7	9	10	7	19	10	11
Bančno posojilo nad deset let	3	2	3	3	2	1	4	3	8

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: * V podatku za bančno posojilo upoštevamo podjetja, ki so vložila zahtevo za katero koli ročnost, samo enkrat.

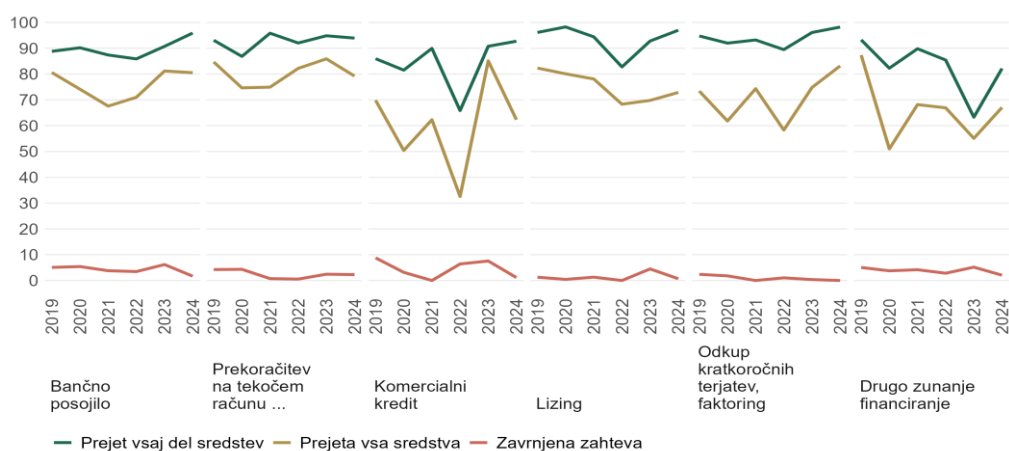
** V podatkih za bančno posojilo po ročnostih so upoštevane vse vloge podjetij.

4.2 Uspešnost vložnih zahtev

Podjetja so bila v letu 2024 zelo uspešna pri pridobivanju zunanjih virov financiranja, saj je več kot 90 % podjetij prejelo vsaj del zahtevanih sredstev pri večini oblik financiranja, medtem ko je bilo število zavrnjenih vlog zanemarljivo.

V primerjavi z letom 2023 se je v letu 2024 zmanjšal delež podjetij, ki so prejela celoten znesek zahtevanih sredstev pri obeh bančnih virih in komercialnih kreditih, medtem ko se je pri preostalih virih financiranja ta delež povečal. Uspešnost podjetij, ki so pridobila vsaj del nebančnih virov financiranja, pa se je izboljšala za vse vire financiranja. Hkrati se je število zavrnjenih vlog pri vseh virih zunanjega financiranja zmanjšalo.

Slika 8: Uspešnost vložnih zahtev

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: Prejeta vsa sredstva vključuje samo podjetja, ki so dobila vsa zahtevana sredstva (100-odstotna uspešnost). Prejet vsaj del sredstev vključuje vsa podjetja, ki so dobila del zahtevanih sredstev (manj od 100 %).

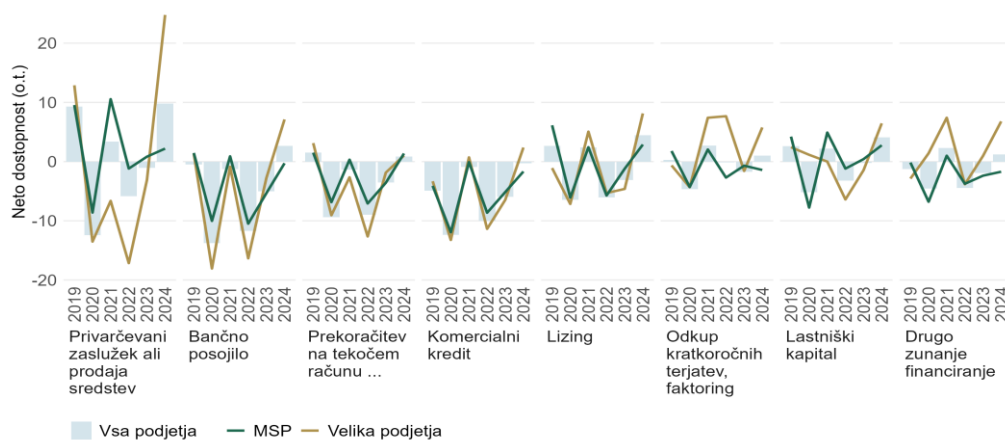
Pričakovanja o dostopnosti financiranja in namera investiranja

5.1 Pričakovanja glede dostopnosti zunanjega financiranja

V letu 2024 so se pričakovanja podjetij o dostopnosti virov financiranja za leto 2025 izboljšala že drugič zapored in so po letu 2021 prvič pozitivna za večino virov zunanjega financiranja. To pomeni, da podjetja pričakujejo izboljšanje dostopnosti za te vire financiranja.

V letu 2025 se bo najbolj izboljšala pričakovana dostopnost notranjega vira financiranja podjetij (privarčevani zaslužek ali prodaja sredstev) za 11 odstotnih točk in bančnega posojila za 8 odstotnih točk. Na splošno velika podjetja pričakujejo boljšo dostopnost zunanjega financiranja kot MSP.

Slika 9: Pričakovanja glede dostopnosti zunanjega financiranja

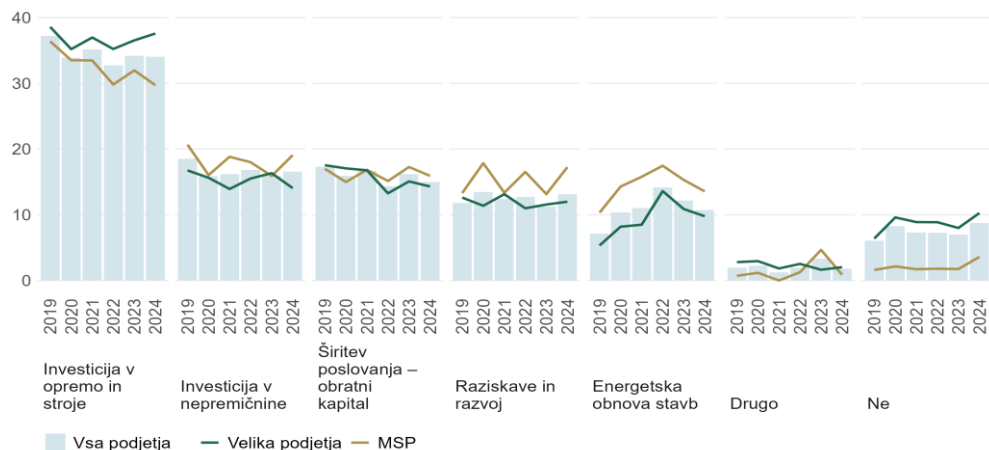
Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Neto pričakovanje o dostopnosti je izračunano kot razlika med odgovori »Se bo izboljšala« in »Se bo poslabšala«.

5.2 Načrtovane investicije v treh letih

Večina podjetij namerava v naslednjih treh letih investirati, le 9 % podjetij tega ne načrtuje (10 % MSP in 4 % velikih podjetij). Delež podjetij, ki ne nameravajo investirati, se je v letu 2024 nekoliko povečal v primerjavi s prejšnjimi leti.

Slika 10: Načrtovane investicije v 3 letih (v %)

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Podjetja so lahko izbrala več odgovorov.

Največ podjetij bo investiralo v opremo in stroje, bistveno manj v nepremičnine ter širitev poslovanja, pri čemer se je delež vlaganj v nepremičnine v letu 2024 nekoliko zmanjšal. Po večletni rasti se je trend investicij v energetske obnove stavb v letu 2024 obrnil navzdol; pri MSP se je delež zmanjšal za 1 odstotno točko, pri velikih podjetjih pa za 2 odstotni točki.

Podjetja nameravajo financirati načrtovane investicije predvsem z lastnimi viri (42 %) in manj z bančnim posojilom (34 %). Predvideni obseg zunanjih virov financiranja za načrtovane investicije se ne spreminja veliko med leti. Največ velikih podjetij bo investiralo več kot milijon evrov, medtem ko bo večina MSP investirala manj od milijona evrov.

6 Dodatno mnenje o zunanjem financiranju

Podjetja so lahko ob zaključku ankete podala svoja mnenja. V letu 2024 je odgovorilo 27 podjetij, kar je manj kot v letu 2023 (50). Zlasti mala podjetja omenjajo, da se soočajo s številnimi izzivi pri dostopu do financiranja. Ključni problemi vključujejo stroge pogoje kreditiranja, togost bank, birokratske ovire pri nepovratnih sredstvih ter nepredvidljivo poslovno okolje. Večina podjetij si želi več fleksibilnosti pri financiranju, enostavnejše postopke in boljše podpore ukrepe države. Dodatno bi koristilo več nepovratnih sredstev za mala podjetja in manj administrativnih ovir pri dostopu do financiranja.

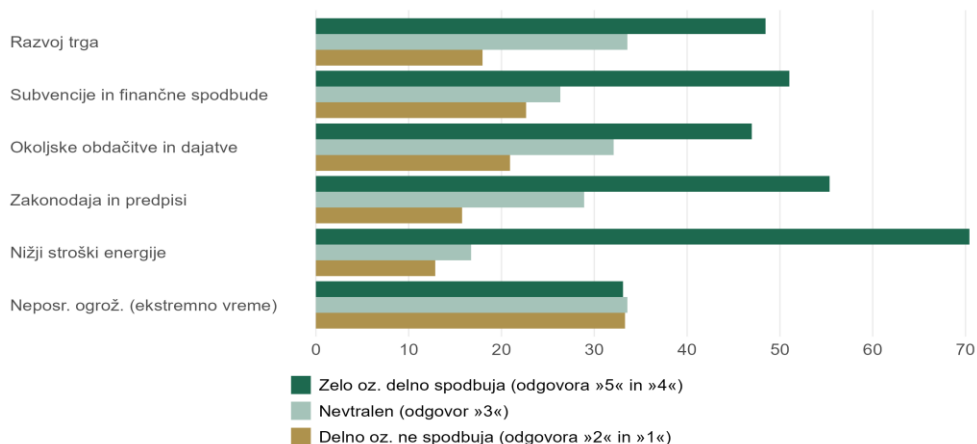
7 Zeleni prehod

V anketi smo dodali 10 vprašanj, ki so se nanašala na zeleni prehod. **Zeleni prehod smo opredelili kot prehod v brezogljično gospodarstvo in odpornost pred ekstremnimi podnebnimi razmerami.** Z vprašanji smo želeli preveriti, kako se podjetja prilagajajo zahtevam EU, saj sprejemanje trajnostnih praks in prilagajanje na podnebne spremembe prinaša finančne spodbude in podporo podjetjem.

Vprašalnik smo razdelili na dva dela. V prvem delu smo želeli pridobiti mnenje podjetij o vplivu zelenega prehoda na poslovanje, spodbudah za zeleni prehod in o ovirah pri investiranju v to področje. Na drugi del vprašalnika (vprašanja o načrtih, investicijah in financiranju investicij) so odgovarjala samo podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva na poslovanje.

V letu 2024 je 54 % podjetij odgovorilo, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje, 26 % jih je odgovorilo, da ne vpliva, in 20 %, da ne vedo, ali vpliva. Obstaja pa velika razlika med podjetji, saj je 80 % velikih podjetij odgovorilo, da zeleni prehod vpliva na poslovanje, medtem ko je bilo takih samo 48 % MSP.

Slika 11: Spodbude za naložbe v zeleni prehod (%)

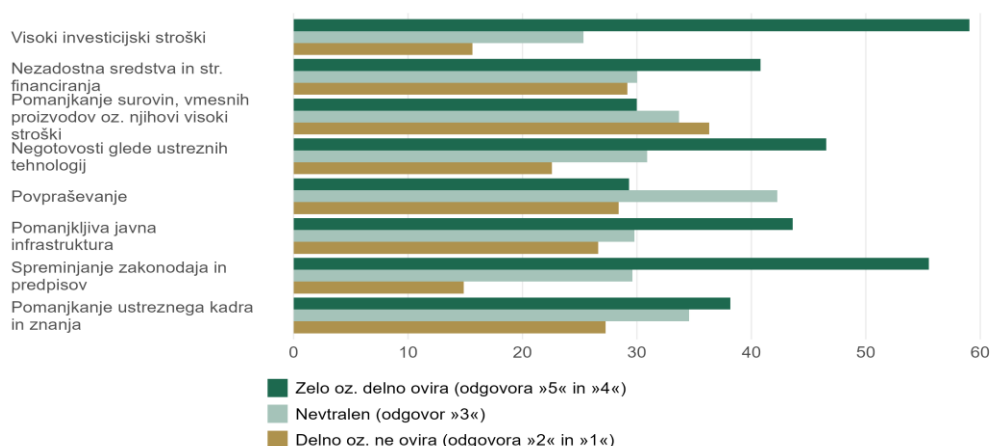
Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Razvoj trga v smislu inovacij in spremenjenega povpraševanja v prihodnje.

Podjetja bi v zeleni prehod spodbudili vsi razlogi, ki smo jih navedli, najbolj pa nižji stroški energije, ustrezna zakonodaja ter subvencije in finančne spodbude. Odgovor se ne razlikuje veliko med tipi podjetji.

Več kot 50 % podjetij je izpostavilo, da so visoki investicijski stroški in spreminjanje zakonodaje največja ovira pri investiranju v zeleni prehod. Dodatno je več kot 40 % podjetij izpostavilo tudi negotovost glede ustreznih tehnologij, pomanjkljivo javno infrastrukturo ter nezadostna sredstva in stroške financiranja, malo manj kot 40 % podjetij pa je izbralo pomanjkanje ustreznega kadra in znanja. Za pomanjkanje surovin, vmesnih proizvodov oziroma njihovih visokih stroškov ter povpraševanje pa je bil odgovor podjetij nevtralen.

Slika 12: Ovire pri investiranju v zeleni prehod (v %)

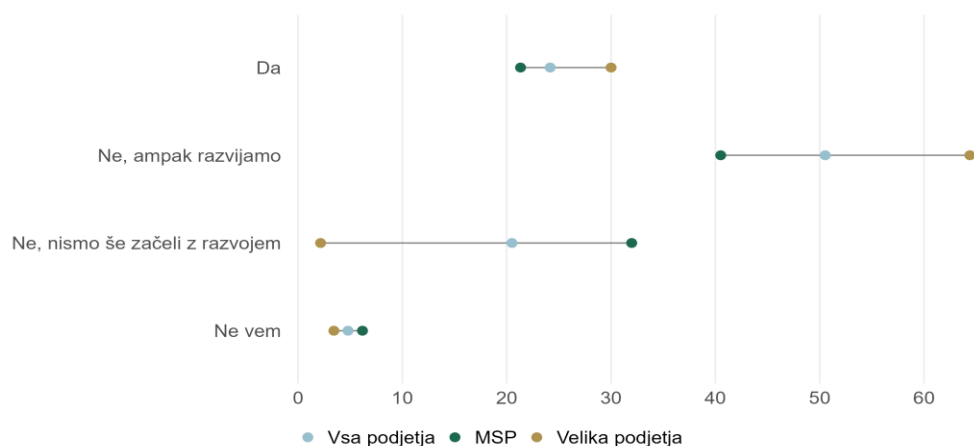

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Na naslednja vprašanja so odgovarjala podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na njihovo poslovanje.

Večina podjetij, ki se zavedajo vpliva zelenega prehoda, načrt za zeleni prehod razvija (51 %) oziroma ga je že izdelala (24 %), medtem ko 20 % podjetij še ni začelo z razvojem, le okoli 5 % pa jih je odgovorilo »Ne vem«. Skoraj vsa velika podjetja (94 %) že imajo načrt ali pa ga razvijajo, medtem ko je takih 60 % MSP.

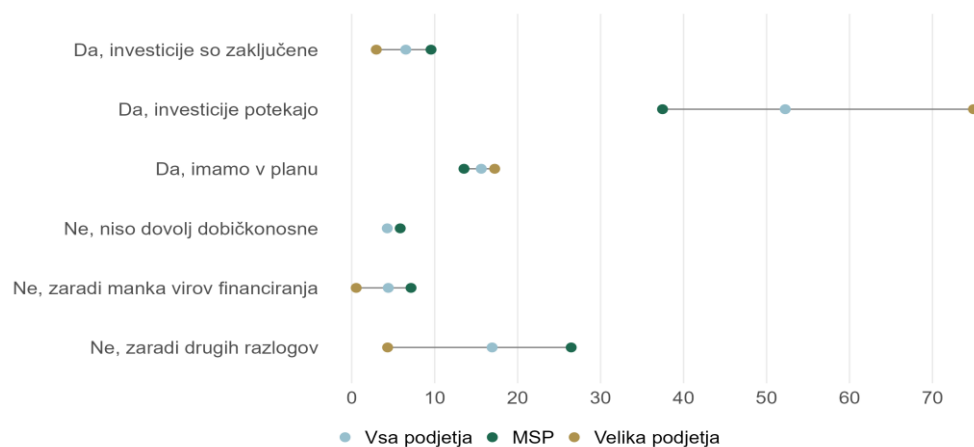
Slika 13: Izdelan načrt za zeleni prehod (%)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

Podobno velja za **investicije v zeleni prehod**, kjer je 74 % podjetij odgovorilo, da so investicije zaključene (7 %), potekajo (52 %) oziroma jih načrtujejo (16 %). Tudi v tem primeru je tako odgovorilo več velikih podjetij (95 %), kot MSP (61 %). Samo 26 % podjetij še ni investiralo v zeleni prehod, največ zaradi drugih razlogov (17 %).

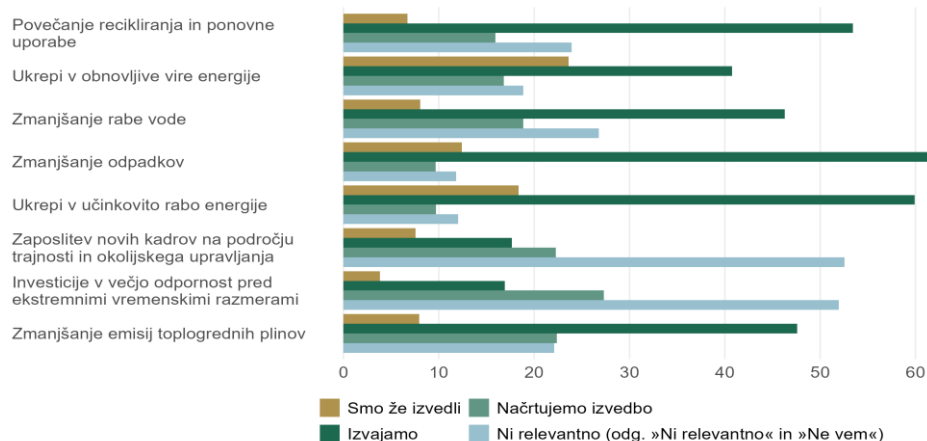
Slika 14: Investicije v zeleni prehod (%)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

Podjetja so že izvedla ukrepe za učinkovito rabo energije (približno 20 %) ali jih trenutno uveljavljajo (60 %). Prav tako 53 % podjetij uvaja obnovljive vire energije. Med drugimi ukrepi so v izvajanju predvsem tisti, ki se nanašajo na zmanjšanje porabe vode, zmanjšanje količine odpadkov ter recikliranje in ponovno uporabo virov. Po drugi strani pa za večino podjetij nista relevantna ukrepa zaposlovanja novih kadrov s področja zelenega prehoda ter investiranja v odpornost pred ekstremnimi vremenskimi razmerami.

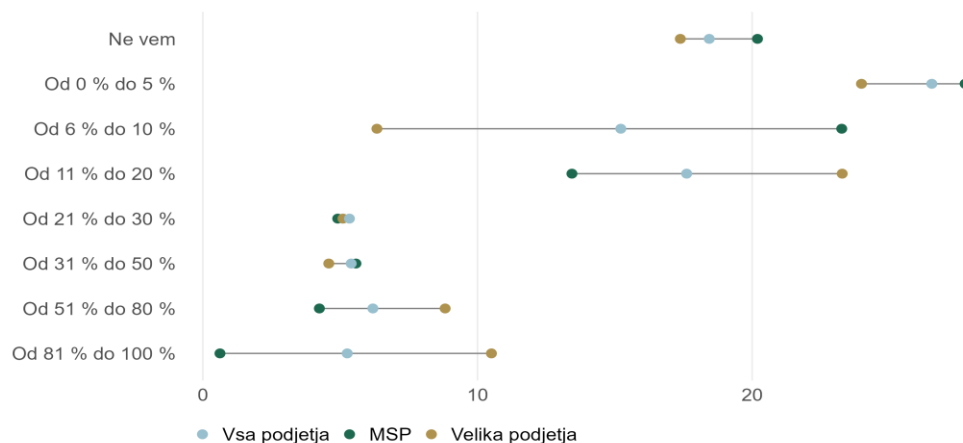
Slika 15: Izvedene investicije ali ukrepi (%)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

Večina podjetij (60 %) namenja največ 20 % svojih naložb za »zeleno« investicije, 22 % podjetij v zeleni prehod vlaga več kot 20 % naložb, 18 % podjetij pa ne razpolaga s podatki o tem deležu. Razlike med MSP in velikimi podjetji niso izrazite, z izjemo za delež naložb nad 50 %, kjer je delež velikih podjetij bistveno višji (19 %) v primerjavi z MSP (5 %).

Slika 16: Delež investicij v zeleni prehod (v %)

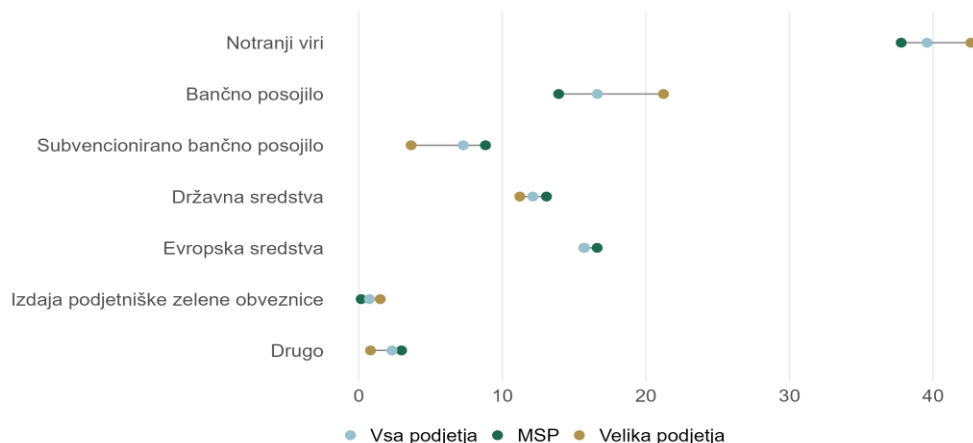

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

Večina podjetij bo za financiranje zelenega prehoda uporabila notranje vire in bančna posojila, pomemben vir financiranja pa bodo tudi evropska in državna sredstva. Podjetja za financiranje investicij zelenega prehoda ne nameravajo izdati podjetniških zelenih obveznic.

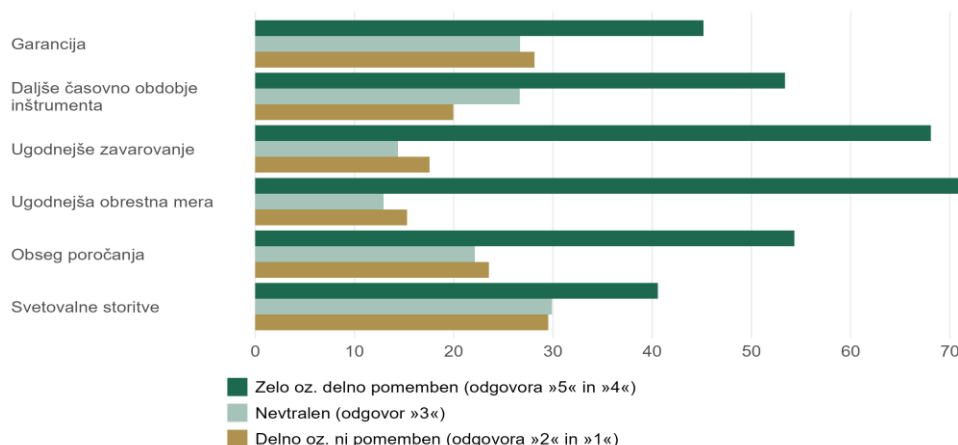
Slika 17: Viri za investicije v zeleni prehod (v %)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

Vsi naštetni dejavniki za financiranje zelenega prehoda so za podjetja zelo pomembni; najbolj ugodnejše zavarovanje in obrestne mere.

Slika 18: Dejavniki za financiranje zelenega prehoda (v %)

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so odgovorila, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na poslovanje.

8 Dodatno mnenje o zelenem prehodu

Dodatno mnenje glede zelenega prehoda je oddalo 144 podjetij. Mnenje podjetij glede zelenega prehoda je razdeljeno; medtem ko nekatera izpostavljajo finančne in regulativne ovire, druga v njem vidijo priložnost za izboljšanje poslovanja. Poglavitne ugotovitve so:

1. Visoki stroški prilagoditve in finančne ovire (54 podjetij)

Podjetja izražajo skrb glede visokih stroškov prilagoditve, ki jih zahteva zeleni prehod, predvsem pri uvajanju novih tehnologij in procesov.

2. Nejasna in kompleksna zakonodaja (36 podjetij)

Velik delež podjetij meni, da je regulativa pogosto nejasna, preveč kompleksna ali se hitro spreminja, kar otežuje dolgoročno načrtovanje in prilagajanje trajnostnim zahtevam.

3. Pomanjkanje dostopa do ustreznih tehnologij in znanja (28 podjetij)

Nekatera podjetja izpostavljajo težave pri dostopu do ustreznih tehnologij in strokovnega znanja, potrebnega za prehod na trajnostno poslovanje. To ovira njihovo sposobnost inoviranja in izpolnjevanja okoljskih standardov.

4. Priložnosti za inovacije in izboljšanje konkurenčnosti (32 podjetij)

Nekatera podjetja v zelenem prehodu vidijo priložnost za rast, inovacije in dostop do novih trgov. Poudarjajo, da trajnostni poslovni modeli lahko povečajo njihovo konkurenčnost in dolgoročno stabilnost.

Največji izzivi so torej povezani z visokimi stroški, pomanjkanjem jasnih regulativnih smernic ter omejenim dostopom do tehnologij in znanja. Za uspešen prehod bo ključno zagotoviti jasnejšo zakonodajo, ustrezno finančno podporo in dostop do strokovnega znanja ter tehnologij, ki bodo podjetjem omogočili učinkovitejše prilagajanje trajnostnim praksam.

9

Metodološke opombe

Začasni podatki

Podatki ankete za preteklo leto (2023) so začasni, ker še ni končnih podatkov o številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Podatki ankete za tekoče leto (2024) so začasni, ker podatki o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti podjetja še niso na voljo. Za preračun anketnih podatkov anketnega leta smo uporabili podatke o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti iz preteklega leta.

Uteževanje podatkov

V anketi o virih financiranja podjetij so podjetja razdeljena po stratumih glede na velikost in dejavnost. Za izračun podatkov po stratumih uporabimo vzorčne uteži, ki so enake obratni vrednosti verjetnosti izbora v vzorec s tem, da so popravljene za neodgovor. Predpostavljamo tudi, da se neodgovor ne razlikuje bistveno od odgovora.

Pri seštevanju (agregiranju) podatkov v podatke po velikosti, dejavnosti in za vsa podjetja pa naletimo na težavo, saj je število podjetij v posameznem stratumu zelo različno. Na primer velikih podjetij je malo, mikro podjetij pa veliko. Zato pri agregiranju podatkov po dejavnostih odgovori mikro podjetij prevladajo nad odgovori vseh drugih tipov podjetij in je rezultat za dejavnost zelo podoben odgovoru mikro podjetij iz te dejavnosti.

Zato se pri agregiranju kvalitativnih podatkov podjetjem določi utež, ki odraža njihovo pomembnost v gospodarstvu (utež velikosti). Za izračun agregiranih podatkov po

velikosti oziroma dejavnosti smo uporabili podatke SURS o skupnem številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Finančna vrzel

Izračun kazalnika finančne vrzeli temelji na metodologiji ECB. ECB³ pri pripravi kazalnika izhaja iz vprašanj o potrebah (povpraševanju) po posameznih dejavnikih in njihovi dostopnosti (ponudbi). Tako izračunana finančna vrzel meri razkorak med potrebami (povpraševanjem) in dostopnostjo (ponudbo) zunanjih virov.

Na podlagi odgovorov podjetij na vprašanji o dostopnosti in potrebah po finančnih virih ugotovimo finančno vrzel (obojestranska, enostranska, nevtralna) na ravni podjetja in nato podjetjem določimo ustrezno utež.

Obojestranska sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale potrebe in poslabšala dostopnost (finančna vrzel se je povečala; utež 1), in obratno, potrebe so se zmanjšale in dostopnost izboljšala (finančna vrzel se je zmanjšala; utež -1). Enostranska sprememba finančne vrzeli se nanaša na podjetja, ki so za en dejavnik, dostopnost ali potrebe, odgovorila, da se je povečal oziroma zmanjšal, za drug dejavnik (potrebe ali dostopnost) pa, da je ostal nespremenjen. Enostranski spremembi finančne vrzeli pripišemo uteži 0,5 ali -0,5. Nevtralna sprememba finančne vrzeli velja za podjetja, ki so na obe vprašanji odgovorila, da se stanje ni spremenilo oziroma da se je en dejavnik spremenil v eno in drugi v nasprotno smer. Za nevtralno spremembo finančne vrzeli uporabimo utež 0.

V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so na vprašanje o uporabi finančnih virov⁴ odgovorila, da so določen vir uporabila v preteklem obdobju oziroma da je določen vir za njih relevanten.

Na podlagi teh podatkov izračunamo neto finančno vrzel za finančni vir kot povprečje uteži (finančnih vrzeli) podjetij za finančni vir. Neto finančno vrzel množimo s 100, da jo izrazimo v odstotkih. S tem kazalnikom merimo razliko med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov za posamezen finančni vir. Z neto finančno vrzeljo za vire opredelimo neuskkljenost med dostopnostjo in potrebami po finančnih sredstvih. Če je kazalnik pozitiven, so se po mnenju podjetij njihove potrebe po finančnih virih povečale bolj, kot se je izboljšala dostopnost, kar pomeni, da se je finančna vrzel povečala. Obratno velja, če je kazalnik negativen; povečanje potreb po finančnih virih je bilo manjše od izboljšanja dostopnosti, finančna vrzel se je zmanjšala.

Skupni kazalnik finančne vrzeli za vse vire financiranja izračunamo tako, da podatke po virih združimo (povprečje) v kazalnik finančne vrzeli za podjetje. Na podlagi tega pa izračunamo skupni kazalnik (povprečje) za vsa podjetja in po velikosti podjetij. Kazalnik finančne vrzeli je pozitiven, ko so potrebe po zunanjih virih financiranja večje od dostopnosti zunanjih virov. Če se potrebe po zunanjih virih financiranja povečujejo in njihova dostopnost znižuje, se finančna vrzel povečuje, in obratno, če se potrebe znižujejo in dostopnost izboljšuje, se finančna vrzel zmanjšuje.

³ Članek o metodologiji izračuna kazalnika finančne vrzeli je objavljen na: <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb36s.pdf>.

⁴ Upoštevamo naslednje zunanje vire financiranja: (i) bančno posojilo, (ii) komercialni kredit, (iii) lastniški kapital, (iv) prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah in (v) lizing. V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so v tekočem ali preteklih letih uporabila vir zunanjega financiranja.